

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

23. Ab dilationes, seu iudiciae moratoriae possint à Principibus concedi? Et an iura territorialia habentes possint concedere has dilationes moratorias?
Et an consciente maiori parte creditorum iudex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

5. Sed hic obiter querendum est, an statuto hæc ignominiosa cessio introduci possit; Et videtur id esse asserendum, siquidem rationi bonæ inuitur, nimirum, ut nimis decoctorum occurratur fraudi, prodigalitati, ac profusioni, per quam plerumque ad inopiam, & cecidendi necessitatem rediguntur; proinde quamuis aduersetur tale statutum legibus Romanis, non tamen est sine ratione. Verumtamen plerique interpretes eiusmodi statutum non valere volunt, Cynus in l. 1. q. 5. C. de cess. bon. Baldus in l. si n. ff. eod. Brunus d. q. 6. Plat. n. 12. Angel. n. 6. Iason n. 8. Schneidvv. n. 14. §. vlt. Inst. de act. Quod tale statutum esset contra bonos mores, quod spectaculum præberet se se turpe, & plenum offendi- culis, & cessio honorum est introducta, vt sit benefi- cium, hoc autem in dedecus, & summam ignominiam bonis cedentibus vergeret.

6. Tamen similia statuta, & talem cessationem bono- rum ignominiosam communiter Doctores admittunt, nec illam improbant, est enim, vt dictum est, introducta propter bonum publicum, ad deterrandos homines, vt ait Eminentissimus de Lugo *vbi supra*, ne prodigalita- te, aut negligentia ad similem statum deueniat.

RESOL. XXIII.

An dilationes, seu inducia moratoria possint à Principi- bus concedi?

Et an iura territorialia habentes possint concedere has dilationes moratorias?

Et an consentiente maiori parte creditorum iudex possit dare, & concedere dictas moratorias dilationes? Ex p. 7. tr. 8. Ref. 23.

§. 1. **C**asus in dies Principibus in praxi est, & ad illū affirmatiue respō. et Christophorus Beloldus in *Dissertatione Politico-Iuridica de Iuribus Maiestatis cap. 4. n. 8.* in alia *Dissertatione de Regalibus post suum Thesaurum præf. c. 2. n. 7.* vbi sic asserit, Pertinet ad Regaliam Principum ius inducias moratorias tribuendi ad eunt, scilicet effectum, vt intra tempus indultū debito- res, à creditoribus nequeant molestari. Hæcque induciæ aliter non conceduntur, nisi ob causam grauem. Ita ille, cui adde Th. Maulium *tr. de cess. bon. tit. 9. n. 3. & 13.*

2. Dico igitur quod Princeps per rescriptum suum alicui concedere potest exceptionem, seu dilationem temporalem: at verò exceptionem peremptoriam, quæ ius alterius partis omnino tollit, & infringit, concedere nequit, per textum apertum in l. 2. C. de precib. imp. offer. vbi Imp. Constantinus, A. Seuero P. F. V. hæc in verba rescripsit. Quoties rescripto nostro moratoria præscri- ptio permittitur, aditus supplicantis pandatur. Quod au- tem totius negotij cognitione tollit, & vires principa- lis negotij exhaurit, sine graui partis alterius dispendio conuelli non potest. Nec præscriptionis igitur perem- ptoriæ relaxatio petatur. Exemplū prioris membri est, si quando Princeps concedat alicui debitori egeno, & obarato inducias quinquennales, ne interea à creditori- bus conueniatur, & vt spatium aliquod habeat ad pecu- nias comparandas; quod Princeps licite facere potest, *l. vniuersa 4. C. de iur. de precib. imp. offer. & l. vlt. C. qui bon. ced. poss.* Ratio decisionis prioris huius membri, ma- nifesta est; quia dilationes istæ absque graui aduersæ partis dispendio conceduntur: cum in mora modici tem- poris non soleat magnum esse damnum & quod differ- tur, non auferatur, *arg. l. si debitori 2. ff. de iud. Ratio* deci- sionis posterioris membri hæc est: quia Princeps non potest ius vel dominium alicui priuato auferre, nisi ex iusta causa & propter vtilitatem publicam: in quo casu illum iustum & solitum pretium rependere tenetur; *l. item si verberat. 1. §. 1. ff. de rei vind. l. vend. 1. §. 1. vers. nisi prius solutum; ff. comm. prad. Gall. lib. 2. obseru. 56.*

n. 8. & iam explicatum ad principium *tit. sup. de rer. di- ui. n. 1. 2.* Porro de rescriptis seu literis dilatoriis, & moratoriis, quas vulgò quinquennales appellat, eleganter differit Gregorius Frideric. Mora in *Dissertat. Theorico- pract. de rescrip. mor. seu induciis quinquennalib.*

3. Huic decisioni non refragatur, *l. si à 1. C. de pact. inter emp. & vend. compos.* vbi pactum inter vendito- rem & emptorem erat interpositum, vt si venditor intra certum tempus offerat pretium emptori, quod tunc res. inempta esset, & deciditur, dilationem huic pacto adie- ctam non posse remitti rescripto Principis; ac proinde dilatoria exceptio rescripto Principis concedi aut remitti nequit. Hæc, inquam, lex non refragatur. Nam in specie istius legis, venditor, qui postulat, sibi post diem constitutum licere pretium offerre emptori; hoc agit, vt sibi venditionis contractum rescindere liceat: à quo casu non dilatoria, sed peremptoria exceptionem sibi remitti postulat: quia offerendo pretium, post tem- pus in pacto venditionis adiecto exprellum à tota ven- ditione recedere desiderat. Ita resoluit Iac. Cuiacius *lib. 2. obseru. c. 10.* eumque referens Euerard. Bronchorst. *cent. 1. Miscellan. controuers. assert. 3.*

4. Similiter non resistit *l. militem 7. C. de procurato- ribus*, vbi ab Imperatore Alexandro rescriptum est; quod exceptio dilatoria, quæ miles repellit potest à munere Procuratoris, rescripto Principis tolli non possit. Idem enim procuratoria isthæ exceptio per rescriptum Prin- cipis tolli non potest: quoniam repugnat vtilitati publi- cæ, vt miles sit procurator: tum quia hoc modo ab ar- mis, & signis, ad eoque officio suo milites auocantur *d. l. militem 7. in fin. & d. l. qui stipen. 9. C. eod. l. milites 3. 1. C. de locat. 10.* Tum quia milites procuratores constituti, pro- pter armorum atrocitatem, & in inatum terrores, essent infesti, atque iniqui aduersariis, *l. vlt. C. eod. Bronchorst. d. assert. 3. in fin.* Aduertat tamen Princeps ne has dilato- nes creditoribus concedat; abique iusta, & graui causa, vt rectè obseruauit Beloldus *loc. cit.* Maulius *tr. de cess. bon. tit. 7. n. 2.* Hunnius in *Encyclopedia iuris. p. 2. tit. 28. c. 1. n. 10.* Maximilianus Faustus de *Arario class. 4. conf. 265.* & Ant. Thesaurus *dec. 186. n. 3.*

5. Notandum esse etiam hic adnotare, iura territo- rialia habentes potest concedere has dilationes morato- rias, ita Thesaurus *dec. 186.* Colerus de *procoss. execut. p. 1. c. 9. n. 26.* Inferior qui non habet iura territorialia concedere non potest, Paul. de Castr. in l. 1. §. qui magi- stratum n. 9. per 10. & *Gloss. ibi. ff. quod quisque iur. Car- ruit. super ritu magna curia, rit. 287. n. 3.* Nisi conce- dantur consentiente maiori parte creditorum, in quo casu talis dilatio potest per quemcunque iudicem dari & concedi, *l. final. qui bonis ced. poss. Angel. Castr. & Alex. in l. suum §. bondie ff. de pactis Carruit. d. loc. n. 4.* Quod etiam docet Maximilianus Faustus, de *Arario. Class. 16. conf. 1268.* & Maulius *tr. de cess. bon. tit. 3. n. 1.*

RESOL. XXIV.

An Principes possint concedere dilationes pro longo tem- pore?

Et an, si excedatur modicum tempus, dilationis concessio non valeat? Ex p. 7. tr. 8. Ref. 24.

§. 1. **R**espōdeo quod Princeps non potest concedere dilationem debitoribus ad soluendū, nisi pro modico temporis spatio, Gloss. in *l. ouories, C. de precibus Imper offer. lal. in 1. notab.* & ceteris omnes, Lancellet. Corrad. in *templ. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. de Imp. v.* Dilationes indulget, n. 2. & 3. Fusc. in *l. sing. lit. D. n. 11.* Th. Zerol. in *praxi Episc. in verb. Litæ a quinquennales vers.* vbi di- cit, quod huiusmodi dilatio non potest concedere vltra quinquennium, Io. Bapt. Marchel. in *tr. de commiss. seu reseruo*